

DERS 8

Sedimanter (Tortul) Kayaçlar

Sedimanter (Tortul) Kayaçlar

- Kayaçların her çeşit şartlar altında fiziksel, kimyasal ve biyolojik ayrışma sonucu bozulması ve dağılması, daha sonra oldukları yerde veya değişik yollarla taşınarak belirli yerlerde çökmesi sonucu oluşan kayaçlardır.
- Sedimanter kayaçlar genellikle tabakalıdır.
- Fosil içerirler.
- Sedimanter kayaçlar yeryüzünün %75-80'ini örter. Geri kalan %25'i magmatik ve metamorfik kayaçlardan oluşur.
- Sedimanter kayaçlar çok çeşitli olsalar bile bunlardan ancak birkaçı yaygın olarak görülür. Bunlar kumtaşı, kireçtaşı, kiltası ve şeyl'lerdir.

Bir sedimanter kayaç

(1) Bağlayıcı

- Matriks (kil+silt)
- Çimento (kristalin malzeme)

(2) Taneler

- Kayaç parçaları (sedimanter kayaç parçası, magmatik kayaç parçası, metamorfik kayaç parçası)
- Fosil
- Mineral parçaları

Bağlayıcı

Matriks
(kil+silt)

Çimento
(kristalin
malzeme)

**Çakıltası-kampüs
örneği**

Taneler

Kayaç Parçaları

Fosil

Mineral parçaları

(Sedimanter, Magmatik, Metamorfik)

Yerküre Sistemleri

Sedimanter bir kayacın oluşum evreleri

(1) Aşınma ve Ayırırma

(2) Tařınma

(3) Çökme

(4) Tařlařma (Diyajenez)

(5) Epijenez

Tortul kayaçların sınıflaması

Tortul kayaçlar kökenlerine ve oluşum ortamlarına göre 3'e ayrılırlar.

(1)Klastik (Kırıntılı) sedimanter kayaçlar

(2)Kimyasal sedimanter kayaçlar

(3)Organik sedimanter kayaçlar

(1) Klastik (Kırıntılı) sedimanter kayaçlar

Çeşitli büyüklüklerde taş ve mineral parçalarının çökme ortamlarında birikmesiyle meydana gelen taneli parçacıklı kayaçlara "***klastik (kırıntılı) sedimanter kayaçlar***" denir.

(2) Kimyasal sedimanter kayaçlar

Doygun eriyiklerin çökmesi ve tuzlu suların buharlaşması sonucu oluşan tortul kayaçlardır.

(3) Organik sedimanter kayaçlar

Oluşumunda bizzat organizmaların veya organizma parçalarının rol oynadığı kayaçlardır.